

Het begrip ‘groene kerk’ zou

De Opstandingskerk in Assen is sinds 2013 ‘groene kerk’ en daarmee een van de eerste groene kerken in Nederland. Nog altijd komen er nieuwe loten aan de Asser stam, zoals onlangs de actie ‘Stof tot nadenken’ over de sociale en milieu-impact van kledingproductie. Max van Leeuwen, secretaris van de Werkgroep Economie en Geloof, vertelt.

Aarnoud van der Deijl

Je zou de Opstandingskerk een ‘groene kerk avant la lettre’ kunnen noemen, want al in 2004 werd de Werkgroep Economie en Geloof opgericht. Aanleiding was het uitkomen in dat jaar van de Verklaring van Accra van de Wereldbond van Hervormde/Gereformeerde Kerken (WARC). In deze verklaring namen de gezamenlijke kerken krachtig afstand van een wereldeconomie die onrechtvaardigheid in stand houdt en die de schepping schendt.

Alleen zonnepanelen neerleggen is niet voldoende

Van meet af aan was het de bedoeling dat deze werkgroep studie en actie zou combineren. De groep organiseert bijvoorbeeld jaarlijks ‘dankdaglezingen’ waarvoor in de loop der jaren namen werden gestrikt als Reinier van den Berg, Marjan Minnesma en Maurits Groen. Er worden binnen de groep ook boeken besproken, zoals recentelijk nog het boek *Groene theologie* van Trees van Montfoort.

Actie

Vanuit deze werkgroep werd in 2013 ook het initiatief genomen om zonnepanelen te leggen op het dak van de kerk. Dat was het formele startpunt om groene kerk te worden. De initiatiefnemer en inspirator van de werkgroep, ds. Bert Altena, hielp hoogstpersoonlijk mee met het leggen van de zonnepanelen.

De werkgroep organiseert regelmatig bedrijfsbezoeken aan duurzame organisaties in de omgeving. Zo is men op het provinciehuis geweest om te horen wat de provincie doet aan duurzaamheid, maar ook bij een woningbouwstichting die bezig is haar woningen van zonnepanelen te voorzien. Het is inspirerend om te horen waarmee anderen in de naaste omgeving bezig zijn.

Dit jaar is er een speciale online dankdagdienst gehouden. Die was nieuw, omdat de dankdaglezing vanwege

corona geen doorgang kon vinden. Het thema was de voedselproductie. De Voedselbank was bij de viering betrokken en daar werd ook voor gecollecteerd. Verder werd er een filmpje vertoond van de organisatie ‘God in de supermarkt’.

De komende twee jaar willen de verschillende geledingen van de Protestantse Kerk Assen aandacht besteden aan de manier waarop onze kleding wordt geproduceerd met behulp van de actie ‘Stof tot nadenken’. Daarbij horen thema’s zoals de arbeidsomstandigheden in de landen van herkomst, kinderarbeid en de impact op het milieu. Er is een workshop gegeven met concrete alternatieven voor aanschaf en hergebruik van kleding. Verder heeft men in de verschillende kerkgebouwen milieustraatjes aangelegd waar mensen afgedankte spullen kunnen inleveren. Tot slot zijn ook twee van de drie wijkgemeenten fairtrade-gemeente geworden en de derde wil het keurmerk volgend jaar aanvragen.

Bezinning

Op de landelijke website van de groene kerken worden zes terreinen onderscheiden: fair trade, verantwoord

een pleonasme moeten zijn

In het provinciehuis.

geldbeheer, verduurzaming kerkgebouw, spiritualiteit en vorming, groene omgeving, levensstijl leden. Veel groene kerken kiezen daar een paar speerpunten uit. De Protestantse Kerk Assen beweegt zich eigenlijk wel op alle terreinen, behalve tot nu toe op het gebied van het verantwoord geldbeheer.

Men is zich er zeer van bewust dat het niet voldoende is om alleen maar zonnepanelen op het dak neer te leggen. 'Het gaat er niet zozeer om dat je een groene kerk bent, maar meer nog dat je een groene gemeente wordt.' Het doel is dat de gemeenteleden zich dit eigen maken. Er zijn gelukkig veel gemeenteleden die ook zelf proberen er een groene levensstijl op na te houden.

In dat kader is het van belang om de link met het geloof te leggen. De werkgroep begint daarom bewust elke vergadering met een bezinning. Het behoud van de schepping, het goed beheren van wat ons is toevertrouwd en het verlangen iets zichtbaar te maken van het koninkrijk zijn noties die daarin een rol spelen. 'Onze droom is dat het begrip groene kerk uiteindelijk een pleonasme wordt. Dat het vanzelfsprekend wordt dat een kerk groen is.'

Nieuwe thema's

Men ervaart in Assen veel steun van de organisatie van groene kerken. Zo staat er een 'toolkit' op de site om te downloaden. Die gereedschapskist bevat een lijst met ideeën en aandachtspunten. Door zo'n lijst is men in Assen bijvoorbeeld op het spoor gekomen dat men nog niet zo heeft nagedacht over verantwoord geldbeheer. Bij welke bank stalt de kerk haar geld, waar belegt zij haar vermogen? Dat is dus een onderwerp waarin de Werkgroep Economie en Geloof zich de komende tijd wil verdiepen. Ook zou er eens nagedacht kunnen worden over andere producten dan alleen de thee en de koffie, die in de kerk worden gebruikt. Hoe zit het met het papiergebruik, zijn de schoonmaakmiddelen milieuvriendelijk? Zo kan men elk jaar weer een nieuwe stap zetten.

Een concrete tip zou ook deze kunnen zijn: vorig jaar is de gehele Protestantse Kerk Assen overgestapt op lokaal

geproduceerde groene energie. Overal in Nederland bestaan kleinere energicoöperaties: is het niet mooi om bondgenoot van zo'n organisatie te worden?

Draagvlak

In Assen ervaart men niet zozeer uitgesproken weerstand maar er is soms wel wat scepsis. Soms is er tegen een bepaalde stap wel weerstand, bijvoorbeeld toen men fairtradekerk wilde worden. Toen waren er mensen die daar de noodzaak niet van inzagen. Maar doorgaans is er eerder sprake van dat het energie kost om mensen en kerkenraden echt enthousiast te krijgen. Dat betekent dus dat er nog weleens moet worden gesproken en gediscussieerd. De lezingen en boekbesprekingen zijn soms plekken waar dat soort gesprekken worden gevoerd.

Elk jaar kan men een nieuwe stap zetten

Er is soms ook gewoon sprake van verschillende snelheden. Zo is er een wat behoudender gemeente binnen de Protestantse Kerk Assen die nu ook groene kerk wil worden. En er is in Assen een vrijgemaakte gemeente die groene kerk is. Waar de werkgroep trots op is, is dat duurzaamheid een prominente plek heeft gekregen in het beleidsplan 2018–2022 van de gehele Protestantse Kerk Assen. Daarmee is dit onderwerp beleidsmatig verankerd.

Wat de werkgroep hoopt, is dat dit onderwerp ook wat meer gedragen wordt door jongere gemeenteleden. De

Diakenen aan de slag met 'Stof tot nadenken'.

gemiddelde leeftijd van de werkgroep is best hoog. Dit terwijl van jongeren toch bekend is dat ze met deze onderwerpen bezig zijn, bijvoorbeeld bij zo'n project als 'Stof tot nadenken'.

www.pkn-assen.nl